

Presentació

En el context dels discursos educatius actuals és una paradoxa constatar com els aspectes morals i emocionals de l'educació es mantenen amb força enmig d'un poderós corrent de *pensament únic*, la dinàmica del qual pretén restar espai al discurs ètic i a les emocions expressades en la relació educativa.

En efecte, els canvis educatius propiciats en multitud de països, començant en els vuitanta amb el *National Curriculum* al Regne Unit i amb l'últim exemple de la tristament recent aprovació de la nova llei (LOCE) a Espanya, intenten reduir la qüestió educativa a una qüestió comptable i controlable per part dels poders públics, una qüestió d'ordre purament tècnic, d'objectius, èxits, esforços (dels alumnes, no pas dels poders públics), de regles i certificats.

Aquesta dinàmica ha deixat exhaust el professorat. És comú sentir dir als professionals que rarament tenen possibilitats d'afrontar tot allò que no estigui especificat en les matèries, en els temps i en el programa. No obstant això, la realitat sempre acaba sorgint, perquè cap discurs no pot suplantar-la per molt de temps. D'aquí que els aspectes relatius a la moralitat i als sentiments en educació mostrin aquesta persistència.

La qüestió és que l'educació és un *fet* moral. És *l'esdeveniment* específicament humà, la qual cosa significa que és un fet social, carregat d'emocions i de possibilitats, és a dir de constriccions i de la llibertat com a possibilitat. En efecte, allí on són *els altres* sorgeixen les possibilitats i les emocions en relació amb el *jo*. L'ètica, els valors morals apareixen alhora com a conseqüència i com a contingut d'una exigència ordenadora de les possibilitats implícites en aquella relació. Una ètica que pot aprendre's, que pot ensenyar-se, però que sobretot s'ha de reflexionar. En tot cas, una ètica que no pot ser *apresa de*, sinó *en i amb els altres* i *en i amb els esdeveniments* que tenen lloc en un context específic.

Aquest tipus d'aprenentatge requereix una intel·ligència més complexa que la racional. Necessita també la intel·ligència emocional; d'aquí el repte i la dificultat del seu desenvolupament en el context de la formació escolar. Però aquell aprenentatge necessita també que els contextos educatius assumeixin les condicions necessàries perquè l'experiència moral es desenvolupi i perquè l'edu-

Presentación

En el contexto de los discursos educativos actuales, es una paradoja constatar cómo los aspectos morales y emocionales de la educación se mantienen con fuerza en medio de una poderosa corriente de *pensamiento único*, cuya dinámica pretende restar espacio al discurso ético y a las emociones expresadas en la relación educativa.

En efecto, los cambios educativos propiciados en multitud de países, empezando en la década de 1980 con el *National Curriculum* en el Reino Unido y con el último ejemplo de la tristemente reciente aprobación de la nueva ley (LOCE) en España, intentan reducir el tema educativo a una cuestión contable y controlable por parte de los poderes públicos, una cuestión de orden puramente técnico, de objetivos, logros, esfuerzos (de los alumnos, no de los poderes públicos), de reglas y certificaciones.

Esta dinámica ha dejado exhausto al profesorado. Es común escuchar a los profesionales que raramente sienten tener posibilidades de afrontar todo aquello que no esté especificado en las materias, en los tiempos y en el programa. Sin embargo, la realidad siempre acaba surgiendo, porque ningún discurso puede suplantarla por mucho tiempo. De ahí que los aspectos relativos a la moralidad y a los sentimientos en educación muestren esta persistencia.

La cuestión es que la educación es un *hecho* moral. Es *el acontecimiento* específicamente humano, lo que significa que es un hecho social, cargado de emociones y de posibilidades, es decir de constricciones y de la libertad como posibilidad. En efecto, donde están *los otros*, surgen las posibilidades y las emociones en relación con el *yo*. La ética, los valores morales aparecen a la vez como consecuencia y como contenido de una exigencia ordenadora de las posibilidades contenidas en aquella relación. Una ética que puede aprenderse, que puede enseñarse, pero que sobre todo debe ser reflexionada. En cualquier caso, una ética que no puede ser *aprendida de*, sino *en y con los demás* y *en y con los acontecimientos* que tienen lugar en un contexto específico.

Dicho aprendizaje requiere de una inteligencia más compleja que la racional. Necesita también de la inteligencia emocional, de ahí el reto y la dificultad de su desarrollo en el contexto de la formación escolar. Pero aquel apren-

cació abasti nivells de major maduresa en la seva ambició formadora de persones.

Els cinc articles que obren aquest número d'EDUCAR mostren diverses aproximacions al fenomen de l'educació moral. Des de llocs i experiències distintes percebem coincidències esperançadores sobre la profunditat i la rellevància d'aquest corrent transversal en tota experiència veritablement educativa. Aquestes coincidències emergeixen ja en els títols que els autors han elegit per als seus textos. Es manifesten també en l'orientació de la formació proposada, oberta a les possibilitats del ser humà i no vinculades a la noció preestablerta de la veritat, sigui del poder que sigui. En tercer lloc, es manifesten també en la necessitat de partir de la quotidianitat com a punt d'arrencada necessari per a aquesta acció, sempre reconstructora, que anomenem educació.

Joan Rué

dizaje necesita también que los contextos educativos asuman las condiciones necesarias para que la experiencia moral se desarrolle y para que la educación alcance cotas de mayor madurez en su ambición formadora de personas.

Los cinco artículos que abren este número de EDUCAR muestran diversas aproximaciones al fenómeno de la educación moral. Desde lugares y experiencias distintas, detectamos coincidencias esperanzadoras sobre la profundidad y la relevancia de esta corriente transversal en toda experiencia verdaderamente educativa. Dichas coincidencias emergen ya en los títulos que los autores han elegido para sus textos. Se manifiestan también en la orientación de dicha formación, abierta a las posibilidades del ser humano y no vinculadas a la noción preestablecida de la verdad, sea del poder que sea. En tercer lugar, se manifiestan también en la necesidad de partir de lo cotidiano, como necesario punto de arranque para esta acción siempre reestructuradora que llamamos educación.

Joan Rué